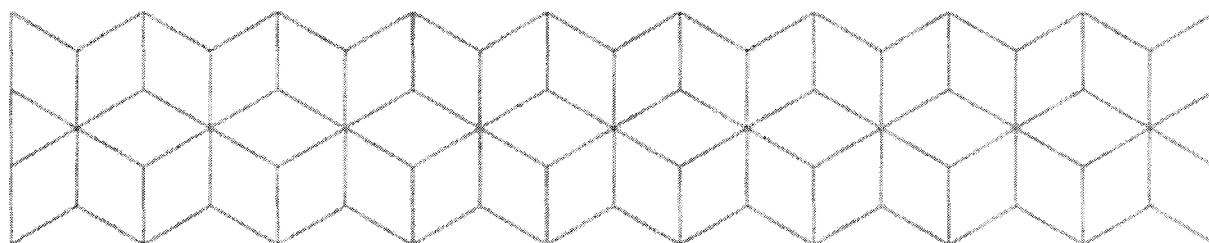

EKSAMEN

Emnekode: SFB10613	Emnenavn: Budsjettering og driftsregnskap
Dato: 21.12 2016	Eksamenstid: 4 timer
Hjelpemidler: Kalkulator	Faglærer: Hans Kristian Bekkevard
Om eksamensoppgaven og poengberegning: <p>Oppgavesettet består av 9 sider inklusiv denne forsiden, de siste 3 sidene er vedlagt formelark. Formelarkene er kun ment som støtte; ingen av oppgavene skal føres inn på disse arkene.</p> <p>Oppgavesettet består av 3 oppgaver. Alle oppgavene skal besvares og teller som angitt ved sensureringen.</p> <p>Kontroller at oppgaven er komplett før du begynner å besvare spørsmålene.</p> <p>Husk å vise utregning og forklare hva du gjør. Dersom du mener noe er uklart, ta egne forutsetninger.</p> <p>Lykke til.</p>	
Sensurfrist: 18.1.2017 <p>Karakterene er tilgjengelige for studenter på Studentweb senest 2 virkedager etter oppgitt sensurfrist. www.hiof.no/studentweb</p>	

I mars får du hentet ut følgende tall fra det interne systemet for aktiviteten i februar:

Salgsinntekter	2 070 000		
Antall solgte enheter	1 150		
Antall satt i produksjon	1 050		
Antall ferdig produsert	1 100		
Direkte material	663 960	Forbruk:	5 030 kg
Direkte lønn	663 375	Virkelig lønnsats:	305 kr/time
Indirekte variable tilvirkningskost.	49 500		
Indirekte variable salg- og adm.	80 500		
Faste tilvirkningskostnader	236 000		
Faste salg- og admkostnader	161 000		

e) Hva er standard mengde (M_s) for februar måned?

f) Hva er standard tid (T_s) for februar måned?

g) Sett opp lønnsregnskapet for februar. Kommenter kort.

h) Sett opp materialregnskapet for februar. Kommenter kort.

i) Gjennomfør en analyse av dekningsdifferansene for de indirekte variable tilvirkningskostnadene. Kommenter kort.

j) Beregne verdien på beholdningsendringene i februar måned.

k) Forutsett at periodens tilvirkningsmerkost er kr 1 381 250. Hva blir periodens tilvirkningsmerkost solgte varer?

Oppgave 2 (40 %)

Du får oppgitt følgende inngående balanse pr. 1.1.2015 og resultatbudsjettet pr. 31.1.2015 for en virksomhet.

Åpningsbalanse 1/1-2015			
Anleggsmidler	810 000	Aksjekapital	450 000
Varelager	500 000	Annen egenkapital	120 000
Kundefordringer	730 000	Langsiktig gjeld	803 000
Bankinnskudd/kontanter	225 000	Leverandørgjeld	700 000
		Kassekreditt (limit 250.000)	0
		Skyldig skatt	20 000
		Skyldig arbeidsgiveravgift	35 000
		Skyldig merverdiavgift	80 000
		Skyldige feriepenger	45 000
		Skyldig rente	12 000
Sum	2 265 000		2 265 000

Resultatbudsjett pr 31.01.2015

	Januar
Salgsinntekter	1 200 000
Varekostnad	750 000
Bruttofortjeneste	450 000
Driftskostnader	145 000
Lønn	113 466
Feriepenger	13 616
Arbgeberavgift	17 918
Avskrivninger	22 500
Renter	2 597
Resultat før skatt	134 903
-27 % skatt	36 424
Resultat etter skatt	98 479

Videre får du vite følgende momenter til aktiviteten i perioden:

Moment 1:

Av budsjettetert salgsinntekt på 1 200 000,- i januar er 20 % kontantsalg, resten forfaller pr. 30 dager, alt salg er avgiftspliktig.

Moment 2:

Bedriften kalkulerer med 60 % avanse på inntakskost (varekostnad). Alt varekjøp har 30 dagers kredittid.

Moment 3:

Av driftskostnadene er 80 % med mva. (25 %). Driftskostnader betales kontant, ingen kredittid på andre driftskostnader.

Moment 4:

Det investeres i en maskin for en totalsum på 1 200 000,- eksklusive mva som blir levert siste arbeidsdag i januar. Betalingen for denne forfaller den 15. februar. Investeringen er merverdiavgiftsbelagt. Det tas opp et langsiktig lån tilsvarende investeringsbeløpet. Lånet utbetales samtidig med forfallsdato for betaling av investeringen.

Moment 5:

Det betales et avdrag på langsiktig gjeld 1. januar med totalt kr 24 000,-. På samme dato betales skyldige renter fra forrige periode. Rentesatsen er på 4 %. Rentekostnader forfaller for øvrig den 1. i hver mnd.

Moment 6:

Arbeidsgiveravgift er på 14,1 % og feriepenger er på 12 %.

Moment 7:

Forfalt arbeidsgiveravgift på i alt kr 28 655 skal betales den 15. januar. Neste innbetaling av arbeidsgiveravgift er 15. mars.

Moment 8:

Lønn utbetales samme måned som den påløper.

Moment 9:

Mva for terminen januar/februar skal betales 10. april.

- a) Vis med utregning at avskrivningene i resultatbudsjettet for anleggsmidlene i januar er 22 500 kr. Avskrivningene er lineære over 5 år, og anleggsmidlene er pr. 1.1 to år gamle.
- b) Vis med utregning at feriepenger for januar er kr 13 616.
- c) Sett opp et fullstendig likviditetsbudsjett for januar 2015.
- d) Hva vil likviditetsreserven være etter januar måned?
- e) Gi en kort vurdering av bedriftens likviditet, og kom med noen generelle forslag til en eventuell bedring.
- f) Bedriften planlegger å utvide virksomheten ytterligere i februar, og vurderer enda en ny investering i anleggsmidler. Dette kommer i tillegg til moment 4. Investeringsbeløpet vil være på 450.000 kr inklusive mva. Beløpet må i så tilfelle betales den siste dagen i januar. Har bedriften mulighet til å gjennomføre dette rent likviditetsmessig? Eventuelt hvordan kan dette oppnås?

g) Dersom salget i januar fordeler seg med 50 % kontantsalg og de resterende 50 % med 15 dagers kredittid, hvordan forandres likviditeten for januar?

Oppgave 3 (20 %)

LA8PV AS produserer bittesmå DAB radioer som de håper å få solgt mer av når FM båndet slukkes. De lages i to varianter, Standard og Luksus.

Aktivitetsmålet for de indirekte kostnadene i produksjonen er direkte lønnstimer. For neste år forventer LA8PV at det påløper indirekte kostnader for totalt 14 000 000 kr. De forventer å produsere 5 000 stk av Luksus og 40 000 stk av Standard i samme periode. Det går med 1,6 direkte lønnstimer til å produsere en stk Luksus og 0,8 direkte lønnstimer til å produsere en stk Standard.

De direkte kostnadene fordeler seg slik pr. stk.:

Produkt	Luksus	Standard
Direkte material	1 050	784
Direkte lønn	112	56

a) Bedriften benytter i utgangspunktet tradisjonell tilleggskalkulasjon med selvkost for å prise sine produkter. Sett opp selvkostkalkyler for de to produktene basert på informasjonen ovenfor, og bruk direkte lønnstimer som aktivitetsmål for å fordele de budsjetterte indirekte kostnadene.

Økonomisjefen i LA8PV, Marve F, har begynt å stille spørsmål ved bedriftens kalkulasjon og prissetting. De har opplevd fallende lønnsomhet etter at Luksusvarianten ble introdusert for et par år tilbake.

Marve graver frem litt mer detaljert informasjon om de indirekte kostnadene:

Aktivitet	Kostnadsdriver	Kostnad	Aktivitetsfrekvens pr. år		
			Standard	Luksus	Totalt
Innkjøp	Antall bestillinger	588 000	800	400	1 200
Reparasjon	Antall bestillinger	1 512 000	600	300	900
Kvalitetskontroll	Antall tester	3 150 000	11 000	4 000	15 000
Maskinering	Maskintimer	8 750 000	30 000	20 000	50 000
Sum indirekte kostnader		14 000 000			

b) Sett opp nye kalkyler for de to produktene hvor du benytter ABC kalkulasjon og informasjonen i tabellen ovenfor.

c) Sammenlikne det du fant i a) og b) og kommenter det du finner i lys av den fallende lønnsomheten LA8PV AS har opplevd senere år.

Vedlegg – formelark.

NB: Disse er kun til hjelp – besvarelsen din skal IKKE føres på disse.

Normalkostregnskap etter selvkostprinsippet											Periode: _____		
Beskrivelse	Normalsats		Ordre 1		Ordre 2		Ordre 3		Ordre 4		NORMALKOST Kr	VIRKELIG Kr	DEKNINGS- DIFF.
	Kr	%	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr			
Salgsinntekter													
Direkte materialer													
Direkte lønn													
Avd:													
Direkte lønn													
Avd:													
Indirekte tilvirkningskostnader:													
Avd.:													
Avd.:													
Avd.:													
Avd.:													
Tilvirkningskost i perioden													
Beholdningsendringer varer i arbeid													
Tilvirkningskost ferdige varer													
Beholdningsendringer ferdige varer													
Tilvirkningskost salg													
Indirekte kostnader salg adm													
SELVKOST													
PRODUKTRESULTAT													
Sum dekningsdifferanser												←	
PRODUKSJONSRESULTAT													

Normalkostregnskap etter bidragsprinsippet											Periode: _____		
Beskrivelse	Normalsats		Ordre 1		Ordre 2		Ordre 3		Ordre 4		NORMAL- KOST Kr	VIRKELIG Kr	DEKNINGS- DIFF.
	Kr	%	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr	Gr.lag	Kr			
Salgsinntekter													
Direkte materialer													
Direkte lønn													
Indirekte variable tilvirkningskostnader:													
Avd.:													
Avd.:													
Avd.:													
Avd.:													
Tilvirkningsmerkost i perioden													
Beholdningsendringer varer i arbeid													
Tilvirkningsmerkost ferdige varer													
Beholdningsendringer ferdige varer													
Tilvirkningsmerkost salg													
Indirekte variable salg/ adm. kostnader													
SALGSMERKOST													
KALKULERT													
DEKNINGSBIDRAG													
Sum dekningsdifferanser												←	
VIRKELIG DEKNINGSBIDRAG													
Faste kostnader:													AVVIK FK
Avd.:													
Avd.:													
Avd.:													
Avd.:													
Avd.:													
Avvik faste kostnader												←	
PRODUKSJONSRESULTAT													

Avvik/dekningsdifferanser:

Materialregnskap

Standard-kostnader	Virkelig forbruk vurdert til Ps	Virkelige kostnader	Mengde-avvik	Prisavvik	Totalt avvik
PsMs (1)	PsMv (2)	PvMv (3)	1-2	2-3	1-3

Lønnsregnskap

Standard-kostnader	Virkelig forbruk vurdert til Ls	Virkelige kostnader	Tidsavvik	Lønns-satsavvik	Totalt avvik
LsTs (1)	LsTv (2)	LvTv (3)	1-2	2-3	1-3

Avviksanalyse variable indirekte kostnader (eks. hvor tid er aktivitetsmålet):

1 Standard-kostnad	2 Fleksibelt budsjett	3 Virkelige kostnader	Effektivitets-avvik	Forbruksavvik	Totalt avvik
$(Ts \cdot k_s^{var})$	$(Tv \cdot k_s^{var})$	Virkelig	1-2	2-3	(1-3)

Avviksanalyse faste indirekte kostnader (eks. hvor tid er aktivitesmål):

1 Standard-kostnad	2 Budsjett	3 Virkelige kostnader	Beskjeftigelses-avvik	Forbruksavvik	Totalt avvik
$(Ts \cdot k_s^{fast})$	Budsjett	Virkelig	1-2	2-3	(1-3)